

FINANCE

Obsah:

1. Finance – úvod	2
2. Veřejné finance	2
3. Závěr.....	4

1. Finance – úvod

Cílem následujících stran je co nejlépe a nejdůležitěji vysvětlit a popsat veřejné finance, jakou mají formu, podstatu fungování, jakou hrají roli v ekonomice, jaké výdaje a příjmy je tvoří. Na závěr se pokusit určit aktuální problémy veřejných financí a především důvod vzniku těchto problémů, jež vedou k současným propadům národních ekonomik.

2. Veřejné finance

Veřejné finance můžeme charakterizovat jako „peněžní vztahy, které zprostředkovávají tvorbu, rozdělení a použití peněžních fondů, resp. peněžního kapitálu státu, orgánů územní samosprávy, státních podniků a ostatních veřejných organizací. Hlavním článkem veřejných financí jsou finance státu jako orgánu centrální moci.,¹

Veřejné finance jsou jedním z nejdůležitějších činitelů, které ovlivňují existenci, rozsah a fungování veřejného sektoru, tedy sektoru služeb a zboží poskytovaných státem a v jejich rámci zaujímá důležitou pozici rozpočtová politika státu. V současné době mají veřejné finance značný význam v celkovém politickém a ekonomickém vývoji jednotlivých zemí, kdy veřejné finance jsou založeny na přerozdělování národního důchodu, kdy stát od firem a domácností získává finance prostřednictvím daní a poplatků, které jim poté naopak poskytováním veřejných statků a služeb vrací. Jak již bylo řečeno, v rámci veřejných financí funguje rozpočtová politika státu, jež je založena na fungování rozpočtové soustavy, která má na starosti vybírání daní a jejich vrácení na trh skrze veřejné statky a služby. Nejdůležitějším článkem rozpočtové soustavy a tedy i veřejných financí je státní rozpočet, což je centrální peněžní fond určený k financování potřeb státu. Dalším důležitým článkem veřejných financí

¹ Pavlásek, V., Hejduková, P.. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň. Nava. 2010. ISBN 978-80-7211-360-6. 215 stran., str. 20

jsou finance samosprávních orgánů, které potřebují finanční zdroje pro zabezpečení důležitých společenských funkcí. Součástí veřejných zdrojů jsou také finanční zdroje státních podniků a organizací, ovšem za předpokladu, že plní úkoly ve veřejném zájmu a jejich hlavním cílem není tvorba zisku.²

Veřejné finance prostřednictvím veřejných příjmů a výdajů plní v národní ekonomice tři základní funkce a to funkce alokační, distribuční a stabilizační. Alokační funkce veřejných financí souvisí především se zajištěním těch druhů veřejných statků, které nelze na trhu vyprodukovat obvyklým způsobem, jedná se především o ochranu životního prostředí či vnitřní bezpečnost. Tato funkce je především plněna výdaji veřejných rozpočtů. Distribuční funkce zajišťuje přesun financí do domácností s nízkými důchody a to prostřednictvím daňových úlev nebo vyšším zdaněním s cílem dosáhnout větší sociální spravedlnosti ve společnosti. Poslední, stabilizační funkce je plněna skrze veřejné příjmy a výdaje, tedy formou daňových sazeb nebo vládních nákupů s cílem plnit základní ekonomické cíle jako stabilní zaměstnanost nebo cenová stabilita. Není nutné zmínit, že všechny funkce spolu souvisejí a že je důležité provádět politiku tak, aby se cíle dosáhlo jak z hlediska alokačního, tak i z hlediska distribučního a stabilizačního.³

Základní funkcí veřejných příjmů je krýt veřejné výdaje a významně se také podílejí na přerozdělování HDP. Cílem rozpočtové politiky by měla být tvorba vyrovnaného rozpočtu, což znamená mít stejně vysoké veřejné příjmy jako veřejné výdaje, aby nedocházelo ke vzniku deficitu a následně dluhu veřejných rozpočtů. Veřejné příjmy můžeme členit do šesti skupin, na příjmy nenávratné, návratné, běžné, kapitálové, fiskální a parafiskální. Veřejnými příjmy se myslí všechny druhy daní a obecních poplatků, příjmy z pronájmu nebo prodeje státního majetku apod.⁴

Veřejné výdaje financují netržní činnosti státu a místních samospráv, jež jsou zabezpečovány státními institucemi a organizacemi prostřednictvím veřejných projektů a výdajových programů. Veřejné výdaje jsou součástí HDP, který se spotřebovává společně na základě veřejné volby. Struktura veřejných výdajů je částečně podobná veřejným příjmům a jsou členěny na výdaje běžné, kapitálové, nenávratné, návratné. Ovšem z hlediska z jakého

² Pavlásek, V., Hejduková, P.. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň. Nava. 2010. ISBN 978-80-7211-360-6. 215 stran., str. 20-21

³ Pavlásek, V., Hejduková, P.. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň. Nava. 2010. ISBN 978-80-7211-360-6. 215 stran., str. 21-22

⁴ Peková, J.. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. vydání. Praha. ASPI. 2008. ISBN 978-80-7357-358-4. 580 stran, str. 294-300

fondu jsou výdaje vynakládány, jsou členěny také na výdaje veřejných rozpočtů a výdaje mimorozpočtových fondů. Z makroekonomického hlediska je dále členíme na vládní nákupy a peněžní transfery, kdy především peněžní transfery jsou poskytovány přímo obyvatelstvu. Pro veřejný rozpočet s naplánovanou vyrovnanou bilancí jsou nejdůležitější výdaje plánované a neplánované, a to v případě například nečekané přírodní katastrofy.⁵

Na závěr by bylo vhodné také jen velmi okrajově charakterizovat fiskální politiku. Konkrétně se jedná o činnost, která probíhá v rámci veřejné rozpočtové soustavy a je realizována na různých úrovních. Úkolem fiskální politiky je zajistit dostatek peněžních zdrojů k financování veřejných výdajů, a určit priority, na které mají být prostředky využity. Hlavním nástrojem politiky je veřejný rozpočet, který nabývá různých podob (*nejdůležitější je rozpočet státní*). Fiskální politika je realizována na jednotlivé období, na které jsou sestavovány rozpočty, musí ale také především řešit aktuální problémy a předvídat vývoj ekonomiky.⁶

3. Závěr

V předchozích několika stranách jsem se pokusil co nejlépe vysvětlit jakou roli hrají veřejné finance v ekonomice, z čeho se skládají a jaké funkce plní. Bylo vysvětleno, že jestliže se veřejné finance na státní nebo obecní úrovni dostávají do krize, kdy výdaje převládají nad příjmy, roste celková zadluženost a dochází ke snižování ekonomického výkonu. Na závěr jsem se pokusil co nejvýstižněji popsat fiskální politiku, která fungování veřejných financí určuje. Je nutno také dodat, veřejné finance v ČR se již neřídí pravidly podléhajícími českému právu, ale právu EU a česká vláda je povinna dodržovat evropská kritéria při tvorbě státních a místních rozpočtů. Jak bylo také zmíněno, základním úkolem fiskální politiky by měla být tvorba vyrovnaných rozpočtů, tedy mít ve stejné výši jak veřejné příjmy, tak i veřejné výdaje. V současné době v ČR a v dalších státech EU, vysokým tempem roste deficit jak státních rozpočtů, tak rozpočty místních samospráv a řada zemí ve skutečnosti žije na dluh a kritéria dána EU pro záchranu veřejných financí se snaží obcházet.

⁵ Peková, J.. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. vydání. Praha. ASPI. 2008. ISBN 978-80-7357-358-4. 580 stran, str. 213-223

⁶ Hamerníková, B., Maaytová, A. a Kol.. *Veřejné finance*. Praha. ASPI. 2007. ISBN 978-80-7357-301-0. 364 stran, str. 238-239

Seznam literatury:

Publikace

Hamerníková, B., Maaytová, A. a Kol.. *Veřejné finance*. Praha. ASPI. 2007. ISBN 978-80-7357-301-0. 364 stran.

Peková, J.. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. vydání. Praha. ASPI. 2008. ISBN 978-80-7357-358-4. 580 stran.

Pavlásek, V., Hejduková, P.. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň. Nava. 2010. ISBN 978-80-7211-360-6. 215 stran.

ukázková práce www.diplomkyaseminarky.cz